

سازمان سیاسی بهائیت

۱۸۹۲-۱۹۷۹

دکتر حمیدرضا اسماعیلی

www.ketab.ir

مؤسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی

تابستان ۱۴۰۰

اسماعیلی، حمیدرضا، ۱۳۵۸
سازمان سیاسی بهائیت: ۱۹۷۹-۱۸۹۲ / حمیدرضا اسماعیلی
تهران: مؤسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی، ۱۴۰۰.
۶۱۶ ص: مصور

۱۵۰۰۰۰۰ ریال : ۷-۵۰-۵۷۸۶-۶۰۰-۹۷۸ : شابک

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیپا.
کتابنامه: ص. ۵۳۱-۵۴۲: همچنین به صورت زیرنویس.
نمایه.

بهایی‌گری--ایران--تاریخ--قرن ۱۴

Bahai--Iran--History-- 20th century

بهاییان--ایران--فعالیت‌های سیاسی

Bahais--Iran--Political Participation

BP ۳۳۰

۲۹۷/۵۶۴

۸۴۷۴۵۰۹

کتابخانه ملی ایران

مؤسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی

آدرس تهران، خیابان شریعتی، خیابان شهید دستگردی، نبش شهید گوی آبادی، پ ۷۵
تلفن: ۲۶۷۰۵۰۷۵ و ۲۶۷۰۵۰۸۵

سازمان سیاسی بهائیت

۱۸۹۲-۱۹۷۹

دکتر حمیدرضا اسماعیلی

ویراستار: مرحوم علی‌اکبر رنجبر کرمانی

چاپ اول: تابستان ۱۴۰۰

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

شابک: ۷-۵۰-۵۷۸۶-۶۰۰-۹۷۸

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ تومان

کلیه حقوق ناشر و مؤلف محفوظ است

info@ir-psri.com

www.psri.ir

فهرست مطالب

۱۱	پیشگفتار
۱۵	مقدمه
۱۶	۱. نگاهی کلی به سازمان
۱۷	۲. تفاوت نهاد و سازمان
۱۹	۳. نظریه و مفاهیم سازمانی
۱۹	۴. تعیین مرزهای «سازمان» و «محیط»
۱۹	۵. سیستم بسته و باز
۲۰	۶. سازمان رسمی و غیررسمی
۲۱	۷. تقسیم و عقلانی کردن فرایند کار
۲۲	۸. انواع اقتدار در سازمان
۲۳	۹. تصمیم‌گیری و الیگارش
۲۵	۱۰. انواع و طبقه‌بندی سازمان‌ها
۲۶	۱۰، ۱. بر اساس سودبرندگان
۲۶	۱۰، ۲. بر اساس اهداف کلی سازمان‌ها
۲۷	۱۰، ۳. بر اساس جنبه‌های قدرت و کنترل
۲۸	۱۰، ۴. بر اساس ساختار سازمانی

- ۱۷۳ ۱. سیر سازمانی شدن بهائیت از عبدالباها تا شوقی (پیش از نقشه ده‌ساله)
- ۱۷۵ ۲. سال ۱۳۱۳؛ آغاز دورانی جدید در روند «سازمان شدن» بهائیت در ایران
- ۱۷۶ ۳. قانون اساسی (بیان‌نامه و نظام‌نامه) سازمان سیاسی بهائیت در ایران
- ۱۷۷ ۱,۳. بیان‌نامه محفل ملی بهاییان ایران
- ۱۷۹ ۲,۳. نظام‌نامه محفل روحانی ملی بهاییان ایران
- ۱۸۴ ۳,۳. نظام‌نامه محفل روحانی محلی
- ۱۸۵ ۴. مسأله نظم اداری و آموزش‌های سازمانی
- ۱۹۲ ۵. نقشه ده‌ساله و اهداف آن
- ۱۹۵ ۱,۵. بیانیه محفل ملی ایران در سال نخست نقشه ده‌ساله
- ۱۹۷ ۲,۵. کنفرانس بین‌القارات و آغاز نقشه ده‌ساله
- ۲۰۳ ۶. مروری بر رویدادهای سال ۱۳۳۴ و نیاز بهاییان به مظلوم‌نمایی در نقشه ده‌ساله
- ۲۰۷ ۱,۶. گزارش‌هایی از وزارت امور خارجه درباره پروپاگانداي شبکه حامی بهائیت...
- ۲۰۸ ۱,۱,۶. گزارش از رسانه‌های انگلیس
- ۲۱۵ ۲,۱,۶. گزارش از رسانه‌های اسرائیل
- ۲۱۶ ۳,۱,۶. گزارش از رسانه‌های آمریکا
- ۲۲۰ ۴,۱,۶. گزارش از رسانه‌های فرانسه و آلمان
- ۲۲۲ ۵,۱,۶. گزارش از رسانه‌های کشورهای اسلامی
- ۲۲۶ ۲,۶. توصیه آمریکا به شاه درباره بهائیت؛ به نقل از آیت‌الله بروجردی
- ۲۲۷ ۳,۶. گزارش حبیب‌الله ثابت پاسال از شوقی درباره وقایع سال ۱۳۳۴
- ۲۳۰ ۴,۶. جمع‌بندی مطالب مربوط به پروژه ۱۳۳۴
- ۲۳۲ ۷. از ایادی امرالله تا بیت‌العدل
- ۲۳۴ ۸. از «بیت‌عدل» تا «بیت‌العدل»
- ۲۳۷ ۹. رقابت درونی در شورای مدیریت بهائیت از سال ۱۳۳۶ تا یک دهه بعد
- ۲۴۴ ۱۰. عوامل انشعاب و اختلاف در سازمان بهائیت به روایت ثابت‌راسخ
- ۲۵۱ ۱۱. تحلیلی بر «قانون اساسی بیت‌العدل» مصوب سال ۱۳۵۱

۲۵۳	فصل چهارم/ «سازمان سیاسی بهائیت» پس از تأسیس بیت‌العدل
۲۵۳	۱. نقشه نُه‌ساله؛ نخستین برنامه میان‌مدت
۲۶۱	۲. سازمان بهائیت و تکنیک دینی
۲۶۳	۳. شریعت‌سازی و نقش «شریعت» در پیش‌برد اهداف سازمانی
۲۷۱	۴. جعل «متن مقدس» در سازمان بهائیت
۲۷۲	۵. «احکام» سازمانی؛ اقتدارگرایی سازمانی؛ ساختار سازمانی
۲۷۴	۶. دو وظیفه و کارکرد مهم «احبا» در سازمان بهائیت
۲۷۵	۱،۶. وظیفه «پرداخت حق عضویت»
۲۸۱	۲،۶. وظیفه تبلیغ
۲۸۹	۷. مسائلی از روش‌ها و سیاست‌های تبلیغی بهائیان
۲۸۹	۱،۷. دو شگرد تبلیغی اصلی بهائیان
۲۹۱	۲،۷. تبلیغ در میان اقلیت‌ها و عشایر
۲۹۳	۳،۷. تبلیغ در مدارس و دانشگاه‌ها
۲۹۶	۴،۷. تبلیغ علنی و مخفی؛ از عوامل تنش افویینی بهائیان
۳۰۰	۵،۷. تحریک منفعت‌طلبی افراد
۳۰۳	۶،۷. استفاده ابزاری از اخلاق
۳۰۵	۷،۷. استفاده از مشاغل
۳۰۷	۸،۷. کتاب‌های سازمانی بهائیت
۳۰۹	۱،۸،۷. کتاب‌های سران بهایی
۳۱۲	۲،۸،۷. کتاب‌های تاریخی
۳۱۳	۳،۸،۷. کتاب‌های احکام و اخلاق
۳۱۳	۴،۸،۷. کتاب‌های هنر بهایی
۳۱۴	۵،۸،۷. کتاب‌های دعا و مناجات
۳۱۴	۶،۸،۷. کتاب‌های تبلیغی
۳۱۶	۹،۷. جزوه‌ها و آموزش‌های تبلیغی سازمان؛ با تأکید بر «بیوت تبلیغ خانوادگی»

۵۴۲

۴. سایت

۵۴۳

تصاویر

۵۶۷

فهرست اعلام

۶۰۹

برخی موضوع‌های تحقیقی پیشنهادی برای مطالعات بهائیت

www.ketab.ir

پیشگفتار

«بهاییت» موضوعی بین‌رشته‌ای، پیچیده و دارای ابعاد متفاوتی است که مطالعه آن را سخت، زمان‌بر و پرگفتار می‌سازد. برای مثال می‌توان به رشته‌های زیر اشاره کرد: تاریخ معاصر ایران و جهان، سیاست، جامعه‌شناسی سیاسی، جامعه‌شناسی دین، جامعه‌شناسی سازمان‌ها، معارف اسلامی و مسائل اطلاعاتی و جاسوسی. هر پژوهش‌گری به میزانی که از این علوم بهره گیرد می‌تواند تحقیقی دقیق‌تر ارائه دهد.

اکنون بیش از ۱۷۰ سال از تاریخ آغازین بهاییت می‌گذرد. لذا محقق با موضوعی که به یک رویداد یا چند شخص معدود مربوط باشد طرف نیست. گستره این تحقیق دو سده است که صدها رویداد ریز و درشت را شامل می‌شود؛ آن هم در عصر پر فراز و نشیب تاریخ ایران. بازیگران این عرصه از مرز هزاران نفر می‌گذرد که بسیاری از آنان اساساً ایرانی نیستند.

در این جا با صدها هزار صفحه سند و اوراق تاریخی مواجهیم که مهم‌ترین آنها عبارتند از: ۱. اسناد دولتی: در این حوزه، افزون بر اسناد حکومت‌های قاجار، پهلوی و جمهوری اسلامی می‌توان به اسناد دولت‌های خارجی مانند عثمانی، روسیه، انگلیس، آمریکا و فرانسه نیز اشاره کرد.

۲. کتاب: از زمان بابیت تاکنون هزاران جلد کتاب درباره بابیت و بهاییت به زبان‌های فارسی، عربی، انگلیسی، فرانسوی و روسی از جانب بازیگران مختلف این حوزه و با اهداف مختلف نگارش شده است. حوزه بهاییت کنش‌گران متعددی دارد که حتی شناخت آنها و دسته‌بندی‌شان سال‌ها زمان می‌برد. با اطمینان باید گفت که تنها در زبان فارسی بیش از هزار کتاب به وسیله گروه‌های مختلف راجع به بهاییت نگارش شده است.